

**JÓZEF TADEUSZ MILIK, *Dziesięć lat odkryć na Pustyni Judzkiej*
(*Biblioteka Zwojów. Tło Nowego Testamentu*
red. Z. J. Kapera i St. Mędała, tom 6)
The Enigma Press, Kraków 1999, stron 206**

W roku 1947 rozpoczęła się jedna z największych przygód archeologicznych na Bliskim Wschodzie, której reperkusje naukowe przerastają wartość wszystkich pozostałych odkryć, nic jednak nie ujmując ich wielkości i znaczeniu.

Kamień, wrzucony przez beduińskiego pasterza do skalnej grotty na terenie Pustyni Judzkiej w miejscu zwanym po arabsku Qumran, uderzył w gliniany dzban, zawierający rękopis sprzed około dwu tysięcy lat. Za tym kamieniem poszły intensywne poszukiwania, podejmowane przez Beduinów i uczonych w licznych grotach tamtego terenu, za poszukiwaniami poszły wysiłki, zmierzające do uratowania tego niezwykłego dziedzictwa kulturowego, które zostało starannie ukryte i przypadkowo odnalezione po dziewiętnastu wiekach, a potem rozpoczęły się naukowe badania, nad wynikami których pochylają się uczeni całego świata już przez pięćdziesiąt lat.

Na wspomnianych drogach nie obyło się bez tragicznych spięć ludzkiej pasji naukowej i ludzkich namiętności. Badany materiał stawał się podstawą wypowiedzania często dia-

metralnie różnych opinii, uczciwość naukowa musiała zmierzać się z szarlatanerią i dążeniem do wykorzystania odkryć dla potwierdzenia apriorycznych i błędnych założeń. To pomieszanie języków trwa nadal, choć żmudny wysiłek wielu naukowców doprowadził już do licznych rozwiązań o niewyobrażalnym wprost znaczeniu dla poznania historii Izraela, początków chrześcijaństwa i redakcji pism Nowego Testamentu.

W czasie poszukiwań nie tylko odnaleziono liczne manuskrypty, ale archeologia może poszczycić się odkopaniem Chirbet Qumran, pozostałości zabudowań na pustyni, które połączono z historią zwojów.

Wśród wybitnych badaczy Qumran od roku 1952 znajdował się Polak, Józef Tadeusz Milik, który oprócz wybitnie specjalistycznych prac naukowych wydał po francusku w roku 1957 książkę obrazującą stan badań w ciągu pierwszego dziesięciolecia od rozpoczęcia się qumrańskiej epopei. Praca ta ukazała się dwa lata później w języku angielskim w swej rozszerzonej wersji. Ta wersja była się pod-

stawą przekładu, wydanego Polsce w roku 1968.

Opracowanie Milika stało się dziełem klasycznym, podsumowującym pierwszy dziesięcioletni okres badań nad całokształtem zagadnień związanych z Qumran. To pierwsze dziesięciolecie pozostawiło nieusuwalny ślad, po którym muszą przejść wszyscy zainteresowani problematyką qumrańską, choćby nawet – dzięki kolejnym czterdziestu latom badań – zostali uzbrojeni w nowe dane, nowe koncepcje i rozwiązania.

Problematyka qumrańska nie została bowiem jeszcze ostatecznie rozwiązana i nadal trwają dyskusje nad konkretnymi rozwiązaniami, można spodziewać się, że nauka nie wypowiedziała jeszcze swego ostatecznego zdania i będzie nadal do niego dochodzić na drodze nowych badań, przemyśleń, naukowych sporów i uzgodnień. Tak jest z każdym problemem naukowym, który nie utracił swojej aktualności i nadal stanowi pole poszukiwania prawdy.

Mając już dziś perspektywę pół wieku od pierwszych odkryć w Qumran, z wielkim pożytkiem powracamy do Milikowego dzieła, które dotyczy początku tak wspaniałej drogi. Dlatego ponowne dostarczenie polskiemu czytelnikowi tego dzieła przez Wydawnictwo The Enigma Press należy uznać za ważne wydarzenie naukowe. Wydanie to powraca do autentycznego tekstu, który przed czterdziestu laty relacjonował przebytą przez dziesięć lat drogę i aktualny stan badań. Otrzymujemy zatem dokument, dzieło źródłowe. Otrzymujemy w oprawie dodatków, które informują nas o aktualnej bibliografii zagadnienia i przedstawiają postać autora dokumentu, Józefa Tadeusza Milika.

Ten dokument wraz z dodatkami nie tylko może wprowadzić czytelnika w niezwykle ciekawą i stale aktualną problematykę qumrańską, ale staje się odskocznią do dalszego jej studiowania, któremu załączona bibliografia przeciera właściwą drogę, a inne pozycje serii wydawniczej *Biblioteka Zwojów* dostarczają źródłowej literatury.

Ks. Tomasz Jelonek